

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 2. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

O ljudskem štetju.

Mej tem, ko nam dajejo polne roke opravila državnoborske volitve, bi kmalu prezrli drugo, pomembno politično delo, za katero se moramo v jedrski meri zanimati, kakor za volitve, in to je ljudsko štetje, kateremu se bližamo hitrimi koraki. Kajti ta političen akt je za nas avstrijske Slovanke tako velikega pomena, da bi utegnili prezirati važnosti tega akta z naše strani imeti usodepolnih posledic za nas v vsakem oziru, kakor jih je že imelo za minulih dob.

Radi tega je treba, da smo tudi v tem pogledu dobro poučeni, predno gremo na delo.

Kakor znano, se vrši v naši državi ljudsko štetje vsako desetletje z namenom, da se tem potom izve o naraščanju ali o gubitku števila avstrijskih narodov, odnosno števila vseh skupnega prebivalstva naše države. Na prirastek ali gubitek števila prebivalstva pa uplivajo raznoteri odnošaji, to pa zlasti z ozirom na narodnosti in njihov kvantitativni razvoj.

Doslej se še vedno zamore reči, da je Avstrija po večini svojega prebivalstva slovanska država, kajti avstrijskih Slovanov je 19 milijonov, dočim je drugih narodnosti v naši državi le 14 milijonov.

Ker pa imamo Slovani baš v teh drugih narodnostih hudega političnega sovražnika, kateri bi rajši danes nego jutri, da izginemo, Slovani s površja te zemlje, radi tega si ta političen sovražnik na vse kriplje prizadeva, da bi naše število zmanjšal na kateri koli način in za vprvo priskrbel svetu spričevalo, da Avstrija po večini svojega prebivalstva ni več slovanska, marveč v prvi vrsti — nemška država.

Na kateri način si naš sovražnik prizadeva skrajšati število avstrijskih Slovanov, to je našim čitateljem več ali manj že znano, vendar ne škoduje, ako vse to ponovimo za to priliko, ki zahteva od vsacega od nas, da stori svojo narodno dolžnost.

Naš političen sovražnik stavi nam na vseh koncih in krajih mreže, da bi nas dobil za odpadništvo. To dela s potujčevanjem našega priprostega ljudstva, pa ne manj s potujčevanjem zavednejega dela našega naroda. V naše priprosto ljudstvo, zlasti mej delavske stanove seje

se seme potujčevanja čestokrat siloma, namreč ondi, kjer je naš človek primoran iskati si kruha pri ohoem tujcu; tu mora naš človek čisto na javno zatajiti svojo narodnost, ako noče izgubiti kruha. — To brdiko izkušnja ima naše ljudstvo zlasti v obmejnih pokrajinah in vsakdo, ki je to skušal, ve, kako neoliki so ti tujci, ki zahtevajo od našega človeka vrhu trdega dela še to, da zataji svojo narodnost.

Ali tudi del naše takozvane inteligence se pusti zavajati po tujcih, da postaja ali naravnost nezvesta svoji narodnosti in se še ponaša z jezikom tuje narodnosti, ali pa je tako mlačna in popustljiva, da v važnih trenutkih ne pokaže odločno svoje narodnosti, nemalokrat iz posebnih družabnih ali tudi službenih ozirrov.

Tem potom se je torej zgodilo, da se je število našega naroda navidezno že izdatno skrajšalo, a se navidezno pomnožilo število tujcev v naši domovini.

Pa je še tretji način, kako se krči število slovanskega prebivalstva v Avstriji, a da raste število neslovanskih narodnosti. Ta način je izseljevanje in priseljevanje.

Statistika nam kaže, da se vsako leto izseli veliko število Slovanov iz Avstrije v druge kraje, največ v Ameriko, a da se skoro v istem razmerju nase-ljujejo k nam ljudje iz drugih držav, iz Nemčije in Italije. K temu nenaravnemu pojavu veliko pripomore slabo stanje našega kmetijstva in pa dejstvo, da gre veliko kmetij vsled zaoštanja davkov itd. na boben, a lastniki po svetu s trebuhom za kruhom. Pa tudi mnogo našega delavskega stanu si mora iskati službo zunaj države vsled tega, ker podjetniki nam sovražne narodnosti jemlje v delo rajši ljudstvo iz tujih držav.

Vse to pa upliva zelo na ljudsko štetje in je bilo deloma krivo, da se ni izvedelo resnice o pravi moči slovanskih narodnosti v Avstriji, katere so gotovo večje po številu, kakor pa je po dosedanjem izkazu znano.

Toda danes stojimo pred velikim vprašanjem: ali pa se izve ta resnica tudi pri bodočem ljudskem štetju, ki se ima vršiti prve dni novega stoletja? Po vsej pravici se je bati, da ne, kajti kakor rečeno, naši politični sovražniki hočejo to resnico preprediti. Kajti ti

naši sovražniki se ne sramujejo množiti svoje število z našim ljudstvom, ker oni so si postavili svoj političen načrt, zankati in zatreti slovanske narodnosti in s pomočjo istih umetno podpreti moč njihove narodnosti.

Ali proti tej nakani se je nam avstrijskim Slovanom na vso moč postaviti v bran pri prvem ljudskem štetju in to z ozirom na notranje politične razmere v državi, katere nemalo uplivajo tudi na zunaj. Zadnjih deset let so se razmere za nas zelo neugodno zasukale. Na tisoče jih je zapustilo domovino in mnogo jih je pogoltnila tudi odvisnost, vsled česar se je močno skrajšalo naše število. Ako bi se na bodočem štetju prakticirala stara taktika, tedaj je gotovo, da v veliko radost naših političnih nasprotnikov, še pade število avstrijskih Slovanov za mnogo, mnogo. Pri bodočem štetju gre za to, da se izve moč pojedinca naroda in njega krajevno porazdeljenje in to razmerje mora podati to štetje jasno in nepokvarjeno.

Dosedaj je bila navada, da se je »štel« po takozvanem »občevalnem jeziku«. Ako je recimo kak nemški podjetnik imel par sto slovenskih delavcev, od katerih nekateri so znali nemški jezik, tedaj je ta Nemec nasproti politični oblasti izjavil, da so ti njegovi delavci sami Nemci, češ, jaz znam le nemški in tudi oni govorijo (občujejo) z menoj nemški. Tako je veljala nasproti slovenskemu delavcu oblika »občevalni jezik«, a v statistiki je potem šlo »narodnost«.

Možno je, da obvelja ta taktika tudi na bodočem štetju. Zato treba opreznosti. Ako se pripeti, da bi ta ali oni tuji podjetnik kar svoje volje naznačil svoje slovenske delavce po »občevalnem jeziku«, ki bi bil seveda njegov in ne naš, tedaj se je treba pritožiti na pristojno oblast. Vsakdo mora pred komisijo sam odgovarjati, to pa točno in resnično, kajti vsaka neresničnost zapade globi.

Občevalni jezik je tu le abotna fraza. Ako podjetnik tujec govori s taboj njegov in ne tvoj jezik, iz tega še ne sledi, da si tudi ti Nemec ali pa Italijan, marveč on govori svoj jezik s teboj iz oholosti, ali pa, ker tvojega jezika ne zna. Ti pa lahko znaš dva in tudi več tujih jezikov, a radi tega ostaneš še Slovenec, ker te je rodila slovenska mati.

Na to zadevo se vrnemo še večkrat, za danes nam je le opozoriti naše ljudstvo, da se naj ne dá preslepiti ter da je strogo v izvrševanju svoje dolžnosti in strogo pri kontroli zapisavanja. Zapomniti si je le to; občevalni naš jezik po sedanjih naših narodnih prestopkih je le oni, katerega govorimo doma s svojo družino in ta je slovenski, ne pa oni, katerega smo tu in tam prisiljeni govoriti s tujim podjetnikom.

Da pa vršimo na prihodnjem štetju strogo svojo politično dolžnost, to nam veleajo zlasti izvenredne politične razmere v Avstriji, katere zahtevajo, da se prikaže Slovanstvo te države v svoji pravi moči. Po tem, kako se bode izvršilo to štetje, se utegnejo tudi zasukati prihodnje razmere v prilog ali škodo nam Slovanom, kajti nastop avstrijskih Slovanov na tem štetju bode tudi uplival na postopanje naših nasprotnikov v bodoče, ki morda menijo, da smo izgubili že vso svojo narodno zavest. Nam avstrijskim Slovanom pa je na tem štetju naložena še ona dolžnost, katero moramo v sedanjih časih vršiti nasproti — vsemu Slovanstvu.

Odgovor, ki ni bil odgovor.

V svojem članku »Soča« in naša duhovščina sem pozval one od »narodno napredne«, da odgovore: ali se naša narodna duhovščina bori mari za nepravilno stvar, ako se bori za ohranitev vere in narodnosti, ali se bori z nepoštenimi sredstvi, ako nagovarja ljudstvo, naj se ne da zvoditi od poti poštenega narodnega in versko moralnega življenja? Ali hoče morda naša narodna duhovščina zavajati narod v narodno izdajstvo in ali je mar za nezdravi, tujstvu in izmozgovalcem služeci napredek?

To duhovščina ni in ni! In ako se ruje proti taki duhovščini, je li to pravično in pošteno? Kdo je torej zares pravičen in zares pošten?

Mesto da mi odgovorite na ta vprašanja, ste se uprav po — advokatsko izvili in skočili mimo tega vprašanja, ki bi vas najbrže spravilo v zadrego, ako bi hoteli odgovarjati, in skočili ste na odgovor glede dr. Gregorčiča naklonjenosti šoli in učiteljstvu ter pravite, da vam

solza iz oči zaradi sebe same. Če bom že plakala, to bodi za brata ker ima ženo in drobno deco!

Tako sem si mislila; in zdaj sem še bolj veselo delala.

Naj je gospica še tako uganjala in ropotala nad menoj, vse sem potrpeala. »Morda se jej priljubim s svojo prijaznostjo in pokorščino!« — mislila sem si. Ali ni bilo tako. Ko je videla, da sem potrpljiva, to me je jela še bolj zaničevati, in celo tepla me je.

»Bog z vami« pravim, »naj vam služi kdo drug, jaz ne. Odkar živim, me ni nihče tepel, in če Bog da, me tudi nobeden ne bo, dokler bom živela!«

»A mi ti ne damo grošev! Ostati moraš do konca meseca! Dokler ne doslužiš, ne smeš iti iz službe, prej ne damo denarja!«

»No, od mojih grošev pač ne obogatite, in jaz ne obubožam. Če mi jih ne daste vi, pa mi jih dá Bog!«

Stara je jela prositi: »Ostani nu, ostani!« Kajti imela me je rada, ker sem delala kot črna živina. (Dalje prih.)

LISTEK.

Blaga svâst.

Maloruski: M. Vovčok.

IX.

Dekle se je bilo malo zavedlo in pomagalo je materi v kaki stvari, in tudi do mene je izpregovorilo po človeško. Ali ko so jele hoditi k njej neke prija teljice, plitve glave in nečimerne, tedaj so jo zopet znorile. Ni hotela sedeti več doma, niti jej ni bilo mari za delo: le v goste bi bila hodila in vedno je hotela novo obleko. Če je bila dama, oblačila se je do poludne in naprtila na se vse, kar je bilo treba in kar ni bilo treba, kakor na obešalo v sobi. Če je dobila mati kako kopejko, jo je jela takoj zahtevati: a mati je bila taka, da jo je slusala ter jej dala. In potem je bilo najhujše za me: kajti stara je hotela prihraniti v gospodinjstvu, kar je potratila hči. Niti oddahniti se mi ni pustila: »Delaj, delaj in delaj!«

Gospod je bil dal spomlad, toplo je bilo, sê streh je kapljala voda, solnce je veselo svetilo, sneg se je tajal, po ulicah so tekli potočki, vrti so zazeleneli... Ljudje so jeli hoditi na božjo pot. Vsako spomlad so prihajali v Kijev od vseh strani. In prišli so tudi iz naše vasi; in na trgu so me zagledali ter me spoznali.

»Kako pa se ti kaj vede?« vprašajo me. »A tvoj brat se zelo srdi na te. Šel je za teboj v Damjanovko in tam je zvedel, da si celo v Kijevu. «Če je taka — pravi, da me zapušča, kot slabega gospodarja, pa jej ni žal — tudi jaz se je odrečem!«

»Kako pa živijo tam?« vprašam. »Ali so zdravi, ali živijo vsi otroci? Ali jim gre dobro!«

»Kaj še!« pravijo. »Vse jim gre narobe. Bog si ga vedi, kaj je to! Morda jim je to povračilo za tvoje solze... Obubožali so tako, da si včasih še kruh izposodijo.«

»O moji ljubi rojaki — rečem jim — saj se bomo še kaj videli? Ali pri-

dete k meni na dom? Imam nekaj poslati bratu, bodite tako prijazni, da to ponesete.«

»Dobro!« pravijo. »Napravi za jutri, pa vzamemo.«

Bila sem pristradala že pet rubljev, pa še kovčeg. In kupila sem si bila robe, pa nekoliko srajc. Pa vzamem one tri groše iz mošnje in pošljem bratu štiri rublje, za peti pa kupim otrokom darove: križec, razen drobiž in starejši deklici spodnjico; naj se me spominjajo ljubi otroci!

Spremljala sem rojake nekoliko. Bratovo siromaštvo mi ni šlo iz glave! O moj mili Bog! O moj mili Bog! morda res trpi zaradi mojih solz.

Naj mi Mati božja odpusti meni grešnici, da sem napravila bratu nesrečo s svojimi solzami! To pač ni prav, da jočem! Saj živijo drugi še bolj nesrečni, nego jaz; živijo ubogi in bolni: jaz pa sem zdrava hvala Bogu in prisluzim si kruha in obleko in še kako kopejko. Še Bog mi ne odpusti, če pade tudi le ena

— učiteljem z adostuje, da ga smatrate za vam in šoli neprijaznega in nenaklonjenega moža, ker se je „s svojo „Gorico“ združil s „Primorskim listom“. Oprostite, da Vas tu zavrnem z vašimi lastnimi besedami, da to, kar tukaj pogrevate, so že stare, znane, po vas javnosti usiljene fraze, na koje bi bil — molk najboljši odgovor, kajti še živi na Goriškem generacija, ki dobro ve, da je bil dr. Gregorčič isti, ki je v deželnem zboru sprožil misel o deželnem šolskem zalogu, vsled česar so učitelji dobili po 100 gld. priboljška na plač ter da je dr. Gregorčič isti, ki se je največ žrtvoval za slovensko šolstvo v Gorici in ki se še žrtvuje za „Š. dom“ itd.

Vse to, kar je dr. Gregorčič že storil in še stori za žolo in učiteljstvo, ni torej v vaših očeh nič, ker bi sploh najrajši pohodili v tla vse njegove zasluge za narod, da bi jih ne bilo videti, to pa vsaj za ta čas, dokler se vrše volitve v državni zbor. Naravnost smešno pa je, da bi „vam učiteljem“ zadostovalo, da ga smatrate šoli za neprijaznega in nenaklonjenega moža, ker se je s „svojo „Gorico“ združil s „Primorskim listom“! Vidite, ta vaša trditev je fraza, ki popolnoma označuje nasproti Gregorčiču in duhovščini vašo slabo vest! Dr. Gregorčič naj bi se združil z tujdmi á la — ee — potem bi bilo pač vse dobro, kaj ne!? S to vašo trditvijo ste pač izrazili svojo antipatijo do duhovščine, a povedali niste ničesar. Pa vprašam: ali je naša narodna duhovščina zares nasprotnica učiteljstvu? Namreč pravemu slovenskemu učitelstvu? O da, naša duhovščina je nasprotna onemu učiteljstvu, katero pod ne več skritim uplivom židovstva in framasonstva želi zatreti v slovénski deci čut religije, ki je temelj vsaki zdravi vzgoji in katero učiteljstvo že prav razločno jadra „unter deutscher Flagge“. Da je naša duhovščina nasprotna takemu, za naš narod skrajno nevarnemu učiteljstvu, to je dokazala s tem, da se je oprijela „Slomškovke zveze“, ki je resnično slovenska.

In tu nahajamo gotovo tudi dr. Gregorčiča in ako smatrate naše duhovščine nastopanje v tej smeri za nadvladje in dr. Gregorčiča — odvisnim, tedaj smatrajte, a jaz vas potem smatram nevrédnim slovenske šole, za katero in njeno deco bi bila največja sreča, ako se iz nje po izgubite!

Ker judi jaz nimam časa odveč — bože, kdo ga ima odveč? ali da se gubeva toliko dragega časa po nepotrebnem, kdo je temu kriv drugi, nego vi „stebri“, ki ste zanesli tudi na Goriško z vašo puhlo „naprednostjo“ usodepolni razpor? — tedaj le še to-le: delate paralelo med političnim delom duhovščine in učiteljstva, češ, da duhovnik „zlorablja“ cerkev v politične svrhe, a učiteljstvo, da deluj politično zunaj šole. — Povejte mi le jednega duhovnika, ki bi v cerkvi — politiziral v pravem pomenu besede?

Ako duhovnik navaja svoje verne na ono pot v javnem življenju, s katere bi jih radi spravili sovražniki naše vere in naroda, — ali je to potem že politikovanje? Ako mora duhovnik tako govoriti, kakor govori v poslednjih letih, tedaj so temu krivi jedino le veliko-politični volkovi, ki hočejo raztrgati in požreti slovensko čredo. Ali naj se združi naš duhovnik s temi volkovi in pomaga požreti svojo čredo, mesto da jo varuje? Kako pa morete učiteljevo pol. delo primerjati z duhovnikovim? Duhovnik govori v cerkvi vendar največ o draščeni ljudem, učitelj pa ima pred seboj v šoli — otroke! Menda ste pričakovali, da vas ne zasačim na tem dejstvu? Vidite, kako infernalno zlobni ste?

Kar se tiče vašega sodelovanja na „Učit. Tovar.“ itd. so tudi le zgolj prazne fraze, s katerimi ne operete — zamorca. „Deutsch.-östrerr. Lehrerzeitung“ ima potujčevalne cilje, — „Vaterland“ jih nima; — citirani goriški dopisnik — ee — v prilogi „Grazer Tagblatt“ — a ima med učiteljstvom na Goriškem potujčevalne namene, slovenska duhovščina jih nima.

Ako se torej vi družite s takimi faktorji kakor je — ee —, tedaj ste pač vi hud nasprotnik slovenske šole in slovenskega naroda, nikar pa dr. Gregorčič! Jako značilno za vas in vso „napredno“ pa je vaš citat iz „Ihringa“: „V mojih očeh ne pomeni politična naobrazba družega, nego resnično pojmovanje svojih lastnih koristi“. To je uprav nemški politični nauk, za katerem zvesto hodijo vsi jogri pangermanske ideje. Velenemška politika pozna le svoje koristi, katerim žrtvuje tudi obstanek — slovenskega naroda, pa če bi bilo tudi s pomočjo učiteljskega društva za Goriško in Gradiščansko, „um unter deutscher Flagge (Nemčiji) die Adria freizuhalten“.

Po v Ihringu navedenih načelih tudi deluje vaš kandidat, za čegar zmago tolikanj moledujete pri slovenskem ljudstvu na Goriškem. Koliko pa bode on storil za slovensko učiteljstvo in za narod na Goriškem, ko „postane državni poslanec“ pa je, ako se ne motim, precej dobro označila te dni „Gorica“. — Capito?

Dopisi.

Izpod Križa na Vipavskem. (Nedeljski Tumov shod in volitve volilnih mož v sv. Križu). Sv. Križ kot središče vipavske doline, imel je v nedeljo čast, videti v svoji sredi nova odrešenika goriških Slovencev, t. j. dr. Tumo in Gabrščka. Imela sta namreč javni veliki volilni shod na Cesti. Udeležba je bila prav sijajna. Prihiti so ta dan ljudje od vseh krajev naše širne doline. Nekateri seveda kot „privrženci“, drugi pa kot radovedneži. Misleč, saj vendar bomo naposled mi odločevali, akoravno danes dr. Tumo povzdignete vrh Čavna.

Kaj sta gospoda govorila, o tem menda ni treba podatkov. Ni manjkalo laži, obrekovanja in blatenja častite duhovščine. Z eno besedo: pogrevala sta vse ono, česar mrgoli v njihovih ostudnih glasilih. In kaj sta predrzneža zahtevala od županstva? — celó občinsko pisarno za slučaj slabega vremena!! O, gorostasna predrznost!

V to svrhu rómala je dan pred shodom županstvena okrožnica okolo starejšin, za — in proti dovoljenju občinske pisarne. Kaj so v tem pogledu ukrenili, ni znano.

Edina zasluga, da so se nam občinski kolovodje popolnoma razkrinkali, gre Tumovemu shodu na Cesti. Sedaj smo z njimi popolnoma na čistem. — Le to nam je uganjka, kako more mož (Kateri mož? Op. ur.) prezreti vse napade, ki so se liki toča vsipali na njegovo glavo in sedeti pri govorniški mizi na Cesti!

Ljudska nejevolja je bila splošna, izvzemši peščico zapeljanih kričačev, kar dovolj jasno kaže, da gre doba „naprednega“ paševanja nad nami proti zatonu. Kajti ljudstvo se probuja. Dokaz temu naj vam bodo ravno se vršče volitve volilnih mož. Čudom se je čuditi — tolik preobrat kar čez noč! Toliše živahnosti ni še videl Križ pri volitvah. Tu je vel eden in isti duh tako, da se niti raztolmačiti ne da. Nastopali so volilci posameznih vaš samostojno in vendar v enem in istem duhu.

Namreč: V slogi in za „Slogo“.

Prodrli smo v V. kuriji z 116. glasovi večine. A v IV. kuriji bila je volitev jednoglasna. Čast tolikej vzajemnosti! Čast bodi izrečena tim potom vrlim Žabčcem! Čast pa tudi Vam, vrli Križanje! Kajti to je za vas zgodovinskega pomena!

Proč z „naprednim“ voditeljstvom, proč s turško komando! Odloča naj Vaša prosta volja, ne oziraje se na desno, ni na levo. Dragi sodeželani! V izgled naj Vam služi središče vipavske doline sv. Križ. Kajti, od tega znamenja je odvisna naša bodočnost. In v kratkem času bo-

demo lahko rekli: sedaj smo sami gospodari na lastnih tleh.

Stojmo pa kot en mož pod praporom: Vse za vero, dom, cesarja!

Volilec.

Politični pregled.

Politični položaj.

Češki listi pišejo, da je nastala vsled vpokojenja višesodnega praškega predsednika J. a n s e v ministerstvu kriza, ker hoče baje odstopiti dr. Rezek, minister za Češko. Vladni listi te vesti sicer dementujejo, ali dobro poučeni krogi zatrjujejo z vso odločnostjo, da je kriza latentna ter da se ne posreči dr. Körberju pregovoriti Rezeka, da še ostane v sedanjem kabinetu. Ako pa odstopi dr. Rezek, pravijo listi, potem je pa tudi sedanje Korberjeve vlade konec.

Rusija in Srbija.

Razmere mej Rusijo in Srbijo so se v zadnjem času izdatno zboljšale. O tem priča imenovanje komornika Čarikova ruskim poslanikom v Beogradu. Čarikov spada med one mlajše ruske politike, ki se ne pečajo s hrupno politiko. Dosedaj je služboval na Nemškem, zadnje štiri leta pa v Vatikanu ter je tu marsikaj dosegel v pomirljivem smislu. Posebno dobro znamenje je tako približanje Rusije k Srbiji, ker se razkralj Milan zopet na vse kriplje prizadeva, da bi razdril slovo v Srbiji s tem, da hoče razdružiti svojega sina z njega soprogo, kraljico Drago ter priti zopet do upliva na srbskem dvoru. Upanje je, da se Rusiji venderle posreči odvrti od Srbije Milanovo nakano.

Vojna na Kitajskem.

Nemška in Francoska zbornica sta se te dni pečali izključno s kitajskim vprašanjem. Pri otvorjenju nemškega državnega zbora je cesar Viljem v svojem prestolnem govoru opravičeval nastopanje nemške politike na Kitajskem, ki da gre za tem, da napravi pot evropski civilizaciji. Z enacega stališča je zagovarjal nemško politiko na Kitajskem državni kancelar Bülow, kateri pa je le s težka prikrival, da ima Nemčija poleg civilizatoričnih tudi še neke druge namene s Kitajsko, namreč one, da pridobi Nemčiji kolikor mogoče kitajskega sveta ter da se zjedini z Anglijo v svrhu nastopanja proti Rusiji, katere ne dovoli, da bi zelo oddaljene države pridobivale v Vzhodni Aziji novega sveta za se, ker je ondi sfera ruske politike. Bülowu je zbornica le slabo pritrjevala. Socijalist Bebel je oestro grajal nastopanje nemškega vojaštva v Kini, ki ni družega nego posledica Viljemovega govora vojakom v Bremerhavenu. Beblor govor je povzročil cesarjev ukaz, da se strogo pazi na to, da nemški vojaki ne bodo pisali privatnih pisem o dogodkih na Kitajskem. — V francoski zbornici je bila razprava o stroških za vojno na Kitajskem. Poslanec Destournelles pravi, da ima Nemčija že zdaj 200 milj. mark stroškov; ako bi vse države hotelo tirjati take odškodnine, bi se moralo na Kitajskem ponižati carino za uvoz, kar pa bi uničilo svetovno trgovino ondi, a drugače Kitajska ne bo mogla dati odškodnine. V slučaju pa, da bi se hotelo vzeti odškodnino v naravi t. j. potom razdelitve Kitajske, pa bi brez dvoma prišlo do svetovne vojne. —

Angleška vojna z Buri.

Angleži, da zamorejo sporočiti do skrajnega nevoljnemu narodu kako navidezno tolažljivo vest, so izdali v časopisih to izmišljotino, da hoče Roberts uvesti poseben način zmagovanja Burov. Razkropiti da hoče burske čete in tako razkropljene premagati. Nadalje tolažijo ljudstvo tudi s tem, da se je vrhovni poveljnik Burov, general Botha prišel pogajat za mir k Angležem. — Resnica pa je, da Buri še nikdar niso drugače nastopali proti gromadi angleškega vojaštva kakor v razkropljenih četah in da se burski vojskovodje prav pošteno norca delajo iz Angležev. Nedavno enkrat se je pripetilo, da je prišel burski general Dewet preoblečen v angleški tabor in je ondi bil izvrstno pogoščen, potem je pa poslal Rbertsu pismo ter se mu zahvalil za gostoljubnost. Po najnovejših poročilih soditi, je nastala med angležkim vojaštvom pravcata anarhija, ker vojaki sami nočejo izvrševati strogih ukazov krvoločnega lord Kičenerja nasproti Burum.

Kruger v Franciji.

Predsednik transvaalske republike je bil, kakor poročano, sprejet v Marzilji na Francozskem z velikim sijajem. V sredo je bil velikanski obhod po mestu. Pred nekim hotelom, na čegar balkonu je stala družba Angležev, ki so demonstrativno ostali pokriti, je prišlo do silnega vrišča, ki je trajal tako dolgo, da so se Angleži morali umakniti z balkona.

Na banketu, prirejenem v čast Krügerju, je poslednji dejal: „vojna, ki se nam je vsilila, je barbarska. Požigajo se naša domovja, katere smo si postavili z velikimi težavami, preganjajo in skrunijo nam žene in hčere, morijo nedolžne otroke, ropajo po domih živež in vse. A naj se zgodi kar hoče, mi se ne udamo, marveč se hočemo boriti do zadnjega, zanašajoč se na božjo pravičnost“. — Namen Krügerjev je, doseči posredovanje vele-vlasti. Obiskati hoče tudi nemškega cesarja, katerega je pregovoril Cecil Rhodes, da se je izneveril Burum dani besedi. Angleški listi zasmehljivo pišejo o Krügerju, a jako izzivajoče o Franciji, ki prireja Krügerju sprejem kakor še vladajočemu vladarju. Brez ozira na to pa sta sklenila francozski senat in pariški občinski svet, da sprejme Pariz Krügerja nad vse sijajno, kar se je zgodilo preteklo soboto. Iz Pariza se poda v Haag, kjer se mu priredi najslavesniši sprejem. Zanjeno nosi Krüger saboj 30,000,000 sterlingov denarja, da kupi Burum novo domovino, ako se mu ne posreči pridobiti vele-vlasti v to, da ostaneta južno afriški republiki še nadalje neodvisni.

Domače in razne novice.

Volilno gibanje. — Volilna borba traja dalje in pride sredi drugega tedna do zaključka. Našim somišljenikom priporočamo še vedno, da stopajo v obilnem številu ter složno na volišče da tako izvojujejo zmago pravične stvari proti prevari. Saj gre v prvi vrsti za njih lastne koristi. Na naši strani se bije boj za splošne slovenske koristi, na nasprotni pa za osebne in za stanovske. To priznava zadnja „Soča“ sama, ko citira glede učiteljev besede nekega nemškega filozofa, ki pravi: „v mojih očeh ni politična izobrazba nič družega, nego — skrb za svoje lastne interese“. Potemtakem ne skrbé učitelji pri tej borbi za nič družega, nego za svoje lastne interese, torej koristi ljudstva jim niso čisto nič mari. In vendar je toliko zaslepljenec, ki kar leté v boj za učiteljske koristi, pušča je v nemar svoje lastne. Nam pa so in ostanejo skupne koristi slovenskega naroda, torej vseh stanov! In kdor ima še kaj pameti v glavi in se ne dá kupiti s kozarcem vina, ta pač ne bode mnogo premišljal, s kom naj gre: ali z nami ali z našimi nasprotniki. Torej na uoge, somišljeniki! Prihajajte še te zadnje dni pridno na volišče ter nastopajte odločno v boju proti onim, ki ne delajo za skupne slovenske koristi, ampak le za svoje lastne!

O izidih volitev volilnih mož se nam nadalje poroča, da so bili za nas voljeni in sicer: v Stanjelu, v Velikem Repnu, v Brestovici, v Vojsčici-Selo, v Anhovem, (Gorenje polje), v Avčah, pri sv. Luciji, (enoglasno), v Štorje-Kazljah, v Cerknem (enoglasno), v Kamnjah, v Gojačah, v Mirnu in v Skriljah.

Don Alfonz brat don Carlosa se nahaja že dva dni v Gorici in biva v hotelu „pri južnem kolodvoru“.

Za „Šolski dom“ sprejelo upravništvo „Gorice“: Preč. g. Filipič Ivan dekan v Ločniku daroval 20 K. Hvala!

„Centralno posojilnico“ priporočamo somišljenikom, da ji poiščejo vsak v svojem krogu novih deležev, zlasti med kmečkimi posestniki, in da opozarjajo ljudstvo, da naj pridno vloga hranilne vloge, katere obrestuje po 4% /o. Volitve bodo marsikoga prisilile potrkati na vrata „Centralne posojilnice“. Za to je treba, da naši prijatelji čvrsto agitirajo za posojilnico. Če ne bomo skrbeli za neodvisnost cele naše stranke od denarnih zavodov političnih nasprotnikov, se ne bomo mogli trdno organizovati.

Cecilijansko društvo je imelo 22. t. m. slovesno mašo v cerkvi sv. Ignacija in po maši občni zbor v dvorani „Gabinetto cattolico“. Pri maši peli so č. gg. bogoslovci prav krasno in točno. Občudovali smo njih krepe in zvonke glasove (pomagal je pri prvem tenorju preč. g. Iv. Kurinčič), izrazno in jasno predavanje njih zborovodja prvoletnika I. Križmana in spretnega orglavca V. Vodopiveca. Imeli smo užitek, kakoršnega si morejo Goričani komaj enkrat v letu privoščiti.

Na občnem zboru poročalo se je o delovanju društva; pri Italijanih se društvo lepo razcvita, a pri nas ni najti napredka. Razlogi so mnogi: malo število udov, nesloga, domači politični boj, nezanimanje, neznanje in slabe plače orglavcev, slab vzgled našega mesta i. dr.

Predlagalo se je marsikaj v korist in splošno cerkv. glasbe: naj se duhovstvo samo malo bolj zanima za sveto glasbo, naj dobivajo orglavci boljšo plačo od cerkve, od občine in ljudstva, naj bi se ustanovila v Gorici pevska ali orglar-

ska šola, naj bi se cecilijanska ideja s pomočjo bratovščin sv. Cecilije širila po deželi itd. — Toda do praktične resolucije ni prišlo. Prepustilo se je pretresovanju in reševanju predlogov obema odboroma.

Nazadnje bila je volitev slovenskega in italijanskega odbora; predsednikom je bil izvoljen preč. g. dr. Fr. Sedej, podpredsednikom pa preč. g. Iv. Marchesan. Dal Bog, da bi imelo to prekorsno društvo vedno več uspeha na deželi in v mestu!

Malika nove stranke. — Gosp. Gabršček piše v „Soči“ 4. jul.: „Za to, kar sem, se nimam nikomur zahvaljevati — izvzemši svoje, svoje znanje in svojo energijo v podjetnosti, torej svojstva, katerih ni preveč med nami Slovenci. V Gorico me je spravil slučaj, t. j. moja bolezen l. 1888. in 1889., kajti zdravniki sami so bili prepričani, da pridem le umirat. No, varali so se. Tu sem prišel prav za potrebo, posledica: preobrat leta 1889.“

23. maja pa čitamo v „Soči“: „Leta 1889. sem nastopil s svežim duhom in mladeniškim ognjem — idealen politik in časnikar po poklicu. Začel sem strgati stari kvas — in prišlo je, kar je moralo priti: stari grešniki so izginili in na njih mesto so prišli drugi možje.“ — Cezarjeve besede: „veni, vidi, vici“ bi označile najbolje ta Gabrščekov nastop!

Dalje piše Gabršček: „Politiški del „Sloginega“ delovanja je bil poglavitno v mojih rokah: Gospodom poslancem sem v glavnem jaz zbiral gradivo, ako je bilo treba, da so nastopili tudi oni.“ — Ubogi poslanci! Kako ulogo Vam hoče Gabršček prideliti!

27. oktobra piše „Soča“: „Gabršček je postal to, kar je, le po svojih zmognostih in močeh. Slučaju, ki ga je leta 1889. pridržal v Gorici, pa niti hvaležen ni, ker bi imel drugod lahko lepšo in hvaležnišo pozicijo.“ — Pri teh besedah se je gotovo spominjal Gabršček nemškega izreka: Nur Lumpen sind bescheiden. — 7. junija trdi „Soča“, da se je še le z Gabrščekom v Gorici vse spremenilo. 12. julija pa piše, da je od leta 1889. naprej Gabršček storil za povzdigo Slovenstva na Goriškem neizmerno več nego dr. Gregorčič v poprejšnjih 8 letih.

Letos smo čitali v „Soči“: „Pojte se solit s stereotipno „akademično izobraženostjo“, ko poznamo cele trope akademično izobraženih — cepcev, da ima vsak priprosti kmetič več prirodnega razuma.“ — To piše list, kojega lastnik je bivši ljudski učitelj Gabršček. In o tem Gabrščku piše „Soča“ od 19. julija t. l.: „Gabršček šteje med svoje ozke prijatelje najuglednejše Slovence in Slované, do Četinja in Petrograda, ki ga imajo v čislju in pišejo o njem v enciklopedijah, naučnih slovnih ter književnih revijah jako laskave, da, oduševljene članke, katerih pa mož v svoji skromnosti nikjer ne omenja.“ — No, to pa je že prehud tobak!

„Soča“ od 18. avgusta vpraša: „Kdo slovenskih trgovcev in obrtnikov se je kdaj bolje izkazoval ob novoletnem zaključku kakor prav Gabršček?“ — Ali ste ga slišali, trgovci in obrtniki, obrtnika Gabrščeka?

24. oktobra piše „Soča“: „Zdi se, da je Gregorčič do cela pozabil, komu se ima zahvaliti, da je postal to, kar je.“ Tudi letos je trdila „Soča“, da je spravil Gabršček Gregorčiča na vse stolce, na katerih sedi, in da bi ne bil nikdar drž. poslanec, ako bi ne bilo Gabrščeka; da bi se ne upal nihče v deželi postavljati po robu „Goričanom“, ko bi njega ne bilo, itd.

Toda dovolj! Saj je zadostno označen mož, ki boleha za boleznijo, katero imenujejo psihologi megalomanijo. Kaj je posledica te Gabrščekove megalomanije? Mož misli, da se mu mora vse slepo pokoriti. On nastopa kot zmagovalen diktator. Tako je v „Soči“ od 23. maja pr. l. diktiral med drugim tudi to, kdo naj bo voljen v drugo društva „Sloga“, kdo naj bo pri morebitnih volitvah v deželni zbor poslanec. Utemeljil je svojih 5 zahtev z besedami: „Z ozirom na svoje 10-letno sodelovanje v prvih vrstah imam pač pravico, da govorim v takem tonu in da lahko tudi kaj zahtevam. In moje zahteve so te-le.“ — Tudi po obnem zboru posojilnice je šel lani k dr. Gregorčiču ter ga pestil in terorizoval nad 2 uri. V svoji smelosti je hotel kar razpolagati s poslaniškimi mandati. Našel je tiste poslance, ki bi morali izginiti, imenoval je tiste može, ki se morajo pri prihodnjih volitvah voliti. Kdor se mu ne uklanja, tega začne „Soča“ napadati in mesariti. To dokazuje pisava „Soča“ zadnjih 15 mesecev. Posledica te megalomanije je tudi to, da je Gabršček napel toliko pravd proti različnim osebam, ker misli,

da je „Soči“ vse dovoljeno, da je pa njegova oseba nedotakljiva, sakrosantna. Kako so se njegove dosedanje tožbe končale, je znano. Do konca se ni vršila niti ena.

O drugem maliku nove stranke pa le par besed. Kaj je dr. Tuma v „Soči“ o sebi pisal, kako mu je Gabršček kadilnico vihtel, o tem spregovorimo o priliki. Za danes naj zadošča citat iz predzadnje „Soče“, ki je o dr. Tumi tako-le pisala: „Nikdar nas ne prepričate, in to tudi sami veste, da vitez „debela glava“ ne seže nikdar dr. Tumi niti do pete. To ni bahanje, ampak dar od Boga, s kojim se dr. Tuma čisto nič ne ponaša, ker po naši veri: taki talenti so izjeme, in to pride od zgoraj!“

Kdor pozna Gregorčiča in Tumo, kdor primerja to poniževanje našega Gregorčiča s takim hvalisanjem dr. Tume, mora nehoté vprašati: Ali ni gospode pri „Soči“ ničesar več sram?

S čim zapeljujejo ljudstvo? — Pišejo nam: „Hočemo poslanca, ki bo delal za dobro delavcev“, tako govore agitatorji Tumovi, in s tem zapeljujejo nevedne ljudi. Smejati bi se moral vsak, če bi ne bilo prežalostno to slepenje, kakšen pesek mečejo ljudem v oči. Mar ni Gregorčič vedno bil prijatelj delavcev? Mar ni on v Gorici prvi že pred 20 leti stopil med uboge delavce in jih zbral v podporno društvo, ter bil vedno duša temu društvu? Ni-li pokazal s tem, da ima gorko srce za delavca, in mu želi in hoče pomagati? Kaj pa je storil vaš dr. Tuma za delavce? Navedite! Kaj?

Sobotna poročna obravnava. — Kakor smo v svojem listu poročali, so našli kmetje v gnojnici, katero so vozili iz hiše št. 28 na Placuti na polje, dve roki novorojenega otroka. Stvar je bila naznanjena policiji in ta je kasneje v Trstu aretirala 25 letno Katarino Luznik iz Volč, na katero je letel sum, da je izvršila zločin detomora. Pripeljali so jo v Gorico in proti njej se je začela vršiti preiskava. Iz začetka je Luznik tajila, kasneje pa, ko je videla, da ni drugače, priznala je, da je povila dete ženskega spola, ter je umorila na sledeči grozni način: odrezala mu je namreč najprej glavo, potem izrgala mu ročici, a nazadnje odrezala mu še nogi. Vse to se je vršilo v neki hiši via Formica v Gorici, kjer je Luznik nekaj dni stanovala pri neki Katarini Vouk. Noge je vrgla miorika v stranišče hiše, v kateri je poročila; roki pa je nesla v stranišče hiš. št. 28 na Placuti, kjer je poprej stanovala, glavo je vrgla v neki kanal v ulici Dogana, a truplo v neki cestni kanal tam blizu plinarne. Radi vseh teh nečuvnih grozovitosti sedela je Katarina Luznik v soboto na obtožni klopi pred porotniki in je bila, ker kriva spoznana, obsojena na 12 letno težko ječo.

Nepovabljen gost. Predsinočnjem sta se vračala knjigovez Karol Felzer in njegova žena od sprehoda domov v ulico Morelli hiš. št. 12. Žena brž napravila večerjo in sedela k jedi. Ker nimata otrok ni koga drugega pri sebi v stanovanju, uživala sta popolnoma sama pripravljeno večerjo. Toda kako se začudita, ko iz bližnje sobe h kratu zadoni vesel smeh „ha, ha, ha, ha!“ kakor bi se smejal otrok ali ženska. Gledata, strmita, a predno se zavesta, skoči k njima na mizo majhna lepa — opica in se jame udeleževati večerje. Začudenje obeh je bilo zdaj še večje. Od kod ta žival? Saj je bilo stanovanje vendar zaprto! Ali je začarano? Nista si znala raztolmačiti tega dogodka. Opica, menda dokaj lačna, je mej tem pridno grabila po skledah in krožnikih neoziraje se ni na desno ni na levo. A pri tej priliki hoče gospa Felzer odriniti žival od jedi, da tudi ona kaj dobi, a opica jo prav krepko zgrabi za roko in jo precejšno rani. V tem so že prišli ljudje iz — menažerije, ki se zdaj nahaja v Gorici nasproti mestnemu vrtu iskat žival in jo našli kot — nepovabljenega gosta družine Felzer.

Iz Štanjela se nam poroča, da so se tam volitve volilnih mož sijajno in za nas častno izvršile; pa brez „naprednega“ semena tudi tam ni bilo. To seme so sejali znani „limonadarji“ karnijskega pokoljenja, ali videli so tam letati tudi neko — muho. Čudimo se, kaj je tam v tem času delala, ko je vendar že potekel čas — muham! Tudi neke Batiče in neke Mohorčiče so videli v Kobdilju ta dan. Ne vemo pa, kaj so tam iskali, ali vino, ali — „limonado“? Toliko je resnično, da so v prvem začetku mislili ti „limonadarji“ in drugi, da bodo moč — ribarili v kalnem. Ko so pa zagledali našo armado, sestavljeno iz Štanjelcev, Hruševčanov, Lukavčanov in Lisjačanov, ki je prihajala z narodno zastavo, spoznali so, da ni tu kruha za nje in pobrali so šila in kopita. Značilno je pa, s kakimi sredstvi so slepili ti ljudje naše

ljudstvo, češ, da gre za to, da se „duhovniku zviša plača“! Ginljivo je bilo slišati čitanje — Tumovega oglasa, za kar pa so imeli naši ljudje gluha ušesa. Nekemu naših agitatorjev se je celo ponujalo — desetak, da bi zanje deloval, pa vse zastonj, preostajalo jim ni nič drugega, nego pobrati jo, od koder so prišli. — Slava torej vrlim volilem! V V. kuriji so dobili naši 121 glasov, v IV. pa 43.

Iz Traovega se nam piše: V nedeljo dne 24. t. m. je domač gosp. vikar napovedal volilni shod. Gosp. župan pa je pred cerkvijo ljudem zagrozil, da naj gotovo nihče ne gre na napovedani shod. — Poslanec Grča je ljudem pojasnil dotični zakon o volilnih volilem, toda grožnja županova je može tako prestrašila, da si niso upali na shod. Da bi ne prišlo do zažuganega prepira in boja, se je opustil nameravani shod. Povabil pa je g. vikar iz vsake vasi zaupnike ter se je z istimi glede volitev potrebno dogovoril. To je torej tista proslavljena svobodna „ljudska volja“, katero propagira „nar.-napredna“. — Živio!

Zasulo ga je. V Rihenbergu so kopali na trgu pred cerkvijo vodnjak. Na delu je pomagal tudi neki 16-letni Ivan Kerševani. V trenutku pa, ko se je nahajal v vodnjaku in kopal, se je utrgala nad njim zmočena zemlja in ga zasula. Mladenič se je zadušil.

Prošnje za brezobrestna posojila ima v zalogi „Narodna tiskarna“. Kakor znano, je država dovolila z zakonom dne 28. marca 1892 za obnovo vinogradov na trniti uši uničenih vinogradov brezobrestna posojila, katera dobi lahko vsak vinogradnik, ako za to prosi. — Naša tiskarna ima v zalogi pravilno sestavljene tiskovine za take prošnje, katere se imajo vložiti na dotičnem okrajnem glavarstvu.

Prusko vohunstvo v Avstriji. — Z Dunaja se poroča, da se je prišlo na sled organizaciji pruskega vohunstva v Avstriji. Vohuni so pruski častniki, ki preoblečeni v protestantske duhovnike hodijo po naši državi okrog delat propagando za protestantizem. S takimi vrlo pošteni sredstvi dela Prusija, da bi se polastila tega, kar ni njeno!

Prvi zvezek Zemljepisa Hrvatske je izšel, ter se vsi oni, ki so prejeli predplačilno polo prosijo, da polo kar najhitreje vrnejo. To je zasti nujno, ker se naklada mora urediti in prvi zvezek predplačnikom dostaviti.

Znižana cena velja jedino za predplačnike, ki vplačajo prinos za 10 zvezkov vnaprej, ko pa bodo zvezki izdani, poviša se cena na 27 Kron.

Kdor od predplačnikov ni prejel 1. zvezka, naj prijavi to založni tiskarni Antona Scholza, ki prejema naročbe in razpečava delo.

Dr. Hranilović, Dr. Hirc.

„Dom in Svet“ ima v svojem 22. zvezku to-le vsebino: Spomini na Dr. Frančiška Lampeta II. (Spisal kan. And. Kalan) III. (Podgoričan) Perica (Zložil E.) Vrbi zalujki (J. O. Golob) Njiva. (Tatjan). Mestne slike (Ivan Marin) V. VI. Solza (Zdenčan). Ob Dantejevem spomeniku (dr. Jos. Gruden) Ob tamburici. (Ljudmila) Socijalni pomenki (Dr. J. E. Krek) Književnost. Glasba, Razne stvari. Slike.

Narodno gospodarstvo.

Tumovci in zadrage.

(Odlomek iz nekega govora.)

(Dalje.)

Reakcija leta 1848. razdvojila nas je v dva tabora: v jednega, ki je zahteval radikalno odstranitev vseh dotedanjih razmer v prilog narodu, in v drugega, ki je zahteval baš isto, a hotel doseči to le po mirnej in sigurnej poti. Z eno besedo, polagoma se je izcimilo to, kar danes označuje naš liberalizem in klerikalizem. Pa tudi tu nismo znali kopirati druge narode, temveč uvedli smo najostudnejši kampanilizem: ne boj za načela, temveč boj za osebnosti! Tako na Kranjskem, tako na Goriškem.

Prašajmo, kaj nam morejo pokazati kranjski liberalci na gospodarstvenem polju? Ničesar, njihovega delovanja pečat je mrtvilo in lenoba. V tem pogledu jim je goriška napredna stranka mnogo naprej. Uvideli so namreč nje prvaki, da kdor ima v rokah gospodarsko moč, ta ima nadvlado. Zato so si že pred časom priskrbeli gospodarstveno stališče. (Vsaj poskusili so to z — obljubami Op. ur.) Klerikalci iz Kranjske in Primorske pa se mora pripoznati agilnost in sicer baš največjo na zadrugiškem polju. Nočem trditi, da je baš vse zlato, kar so napravili, ali velika večina tega je vendar zdrava podlaga bodočemu zadrugiškemu razvoju na gospodarskem

polju Slovencev, naj se razmere politične premené v poznejših časih tako ali tako.

Stranke so iskale svoje mase, ki bi jih fizično in numerično predstavljale, in sicer liberalci trgovce in obrtnike, klerikalci pa kmeta. Zadnji so v tem previdno ravnali, ker so si izbrali stalež, kateri je bistvena zahteva za življenje narodovo. Kakor drugod, tako tudi pri nas na Goriškem. Naprednjaki z bobnajo skupaj fiktivne in fiktivne trgovce in obrtnike, klerikalci pa kmetovalce.

Dan na dan čitamo v naših novinah razmišljanja narodno gospodarske smeri; vsak hoče biti rešitelj ginevajočemu slovenskemu narodu, kdo ga pa v istini reši, pokaže nam bodočnost: da ga pa s kričanjem nikoli ne rešimo, to je pribito.

Meni samemu se pa zdi, da se sme zadrugištvo bolj upravičeno nadejati tega uspeha nego li konfučnost individualističnih načel in svobodne konkurence naših pseudo-liberalcev. V to me opravičujejo vspehi drugih dežel.

Pri nas pa je liberalizem identificiran z antireligioznostjo in sovraštvom do duhovniške halje. Duhovniku, ki je vzel opravičen v svoje roke delno izvršitev socijalnega vprašanja, velijo: „Pojdi v cerkev in oznanuj tam božjo besedo!“ Ali si dovolim opomniti, da, če pravimo, duhovnik skrbi v cerkvi za blagor tvojih ovčic, ali ne delujejo potem njegove besede v cerkvi tudi izven cerkve, ali pa hodimo v cerkev z zamašenimi ušesi, tako da ne čujemo, kaj se tam govori? To bi bilo baš tako, kakor reči učitelju, naj ostane mej štirimi stenami, potem pa konec! Ali nas ne učita oba, duhovnik in učitelj za življenje, ali nista vedno v dotiki z nami, torej z javnostjo, in to kar lahko delata mej štirimi stenami, moreta delati tudi zunaj istih. Duhovnik, ki je dolžan brigati se za moralno povzdigo svojih ovčic, nesme zanemarjati nobeno sredstvo v povzdigo te morale, čita se na strani 29 v brošurici „Rettung und Hebung des Bauernstandes“, izišli v Warnsdorfu na Češkem.

Torej, ker je ravno duhovnik vzel v roke važno panogo zadrugiškega vprašanja, psolvajmo ga, ovirajmo mu možnost delovanja, sami pa si pridržujmo pravico, uporabiti isto zadrugištvo, če ne uspevamo z našo idejo svobodne konkurence: eto dejanje in nehanje prvakov v naših goriških liberalcev! Pri tem pa moremo opomniti, da vržejo obstoječe zadruge v en koš, katerega potem legitimirajo z: konsumnim društvom!

(Dalje pride.)

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, je vročila svojim podružnicam po slovenski zemlji naslednji poziv. Radi važnosti stvari in ker „Družbi sv. Cirila in Metoda“ mora seči pod ramo vsak Slovenec — ponatisnemo tu vso to njeno izjavo pobeledno.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vsem svojim podružnicam.

Pridne hčerke so materi veselje in podpora. Razkropljene po svetu bivajo z materjo v tesni zvezi. Raduje se mati, ako čuje o njih, da se lepo razvito in krepko razvijajo. Kadar je pa v potrebi, sme se zanašati na njihovo pomoč.

Taka mati je družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani; hčerke so ji podružnice; razkropljene po vsem slovenskem ozemlju.

Družba sv. Cirila in Metoda želi ostati v dobrih in hudih dnevih v najožji dotiki s svojimi podružnicami.

Dva uzroka jo nagibata, da danes prav vsem podružnicam pošilja pričujoče pismo, pričakuje pa tudi prav od vseh ugodnega odgovora. Prvi uzrok je — povejmo kar naravnost — potreba, iz katere jo more rešiti le vsestranska krepka podpora. Drugi uzrok pa je ta, da namerava po novem letu izdati „Vestnik“, v katerem bi rada svetu pokazala svoje ljube hčerke, vse svoje podružnice brez izjeme lepo opravljene in dobro urejene.

I.

Negovorili bi resnice, ko bi tožili, da pojema zanimanje za družbo sv. Cirila in Metoda. Marsikatero koristno društvo je že samrlo, ker je prvotni ogenj navdušenja zanje prehitro ugasnil; za družbo sv. Cirila in Metoda pa po 15 letnem obstanku še vedno gori mnogo blagih sre, napolnjenih z ljubeznijo do milega slovenskega naroda in do nedolžne mladine.

Uzrok, da je družba sv. Cirila in Metoda prišla v zadrego in je prisiljena

prositi svojih podružnic nujne in vsestranske podpore, ni toliko pojevanje njenih dohodkov, ampak v večji meri rast njenih neogibno potrebnih stroškov. Njeni zavodi se namreč množijo in tako se širi njen delokrog. To je znamenje, da družba ne umira, ampak živi in krepko živi, če tudi deluje brez hrupa in bolj na tihem. **Ustanovljene zavode mora družba vzdrževati — da bi se opustili: kaj bi rekli Slovenci!** — A težko je tudi odboru glavne družbe neugodno reševati toliko nujnih in dobro podprtih prošelj za razširjevanje že obstoječih šol (n. pr. enorazrednice na Muti v dvo- ali trirazrednico), za zboljšanje tu in tam premajhnih ali sicer neugodnih šolskih prostorov in za razne druge podpore, ki vse merijo na otežje slovenske dece, ki se potaplja v nemški in italijanski povodnji. In vendar je moral odbor v svoji zadnji seji dne 11. oktobra t. l.

krvavečim srcem odbiti mnogo takih prošelj, ker je blagajnik izkazal za to leto že dosedaj 2669 kron primanjkljaja, ta pomanjkljaj pa se do konca leta še znatno povikša, ako se ne pomnože prispevki v teh poslednjih dveh mesecih letošnjega leta. (Dalje pride).

Loterijske številke.

	24. novembra.				
Dunaj	12	14	18	89	81
Gradeec	59	47	57	41	12

Tiskovine za prošnje v dosego brezobrestna posojila vinogradnikom,

ima v zalogi

„Narodna tiskarna“.

Riccardo Brass,
Gorica, ulica Vetturini hiš. št. 11,
priporoča svojo bogato zalogo
vina in špirita na debelo.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 **GORICA** Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Kolesarji pozor!

Podpisani naznanja gg. kolesarjem, da ima v zalogi dvokolesa iz najboljšega materiala po jako nizkih cenah, in sicer od 170 kron (85 gld.) naprej opremljene z vsemi potrebščinami (komplet). — Ob enem priporoča gg. krojačem in šiviljam svojo veliko zalogo raznovrstnih šivalnih strojev najnovejših sistemov od 48 kron (24 gld.) naprej. — Poroštvo 5 let. — Daja tudi na obroke.

Z odličnim spoštovanjem

Martin Šaligoj,
urar v Kanalu.

Odlikovana tovarna

1894.

1891.

1894.

vsakovrstnega pohištva.

Ivan Doljak, Solkan pri Gorici

v lastni hiši. — Lastne žage. — Ustanovljena l. 1891.

Zaloga

vsakovrstnega pohištva, kompletnih spalnic, jedilnic in sprejemnic, od najnavadnejšega do najfinejšega sloga; vsakovrstnih slik, zreal, okvirjev in stolice, kakor tudi vseh tapetarskih izdelkov. — Zaloga vsakovrstnih desk iz mehkega in trdega lesu; velika zbirka obkladkov (remeša) in strugarskih izdelkov, kakor tudi vseh k mizarski, strugarski in tapetarski stroki spadajočih potrebščin.

Blago se razpošilja na vse kraje prosto železniška postaja goriška.

Jamči se za točno postrežbo. — Brez konkurence!

ROJAKI, POZOR!

Podpisani trgovci jestvin si štejejo v čast, naznaniti p. n. občinstvu, da so vsled skupnega naročevanja na debelo vsemu blagu, katero naročujejo edino le pri slovenskih veletržcih, kakor pri trdki M Truden v Trstu i. t. d., cene zdatno znižali.

Nadejajo se torej, da jih bodo podpirali tudi rojaki, in to temveč, ker je blago izborno in sveže ter postrežba točna.

Z odličnim spoštovanjem

Ant. Vrčon v Skriljah, Al. Kosovel v Velikih zabljah, J. Mrevlje v Sv. Križu, Ivanka Vodopivec v Kamnjah, Fr. Birs v Vrtovinu in I. Jerkič v Dobravljah.

Št. 3 po 2 gld. za navadno steklo

Št. 6 po 3 gld. za navadno in belgijsko steklo

Demanti za steklo rezati

od 1 gld. naprej

Št. 22, komad po gl. 750, reže vsako, tudi najdebelejše vilito steklo.

Izvrsten demant:

Prva avstrijska tvornica

S. HÖNIGSFELD

Dunaj III 2, Radetzkystrasse 12

priporoča svoje se s strojim jamstvom že 26 let sloveče izdelke. Debelosti za vsako roko kakor tudi zamena točno in cenno.

Razprodajalec popust.

Št. 19 po 5 gld., izvrsten demant reže navadno, belgijsko in vilito steklo.

Najboljše berilo in darilo
je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika ali izvir sreče“

(neobno potrebno knjiga za vsakega človeka, ka) teri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blaziti in pravo likati. ter se dobi za predplačilo 1 gld. 50 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti poštnemu povzetju pri

Jož. Valenčiču na Dunaju

III. Bez., Löwengasse Nro. 27, Parterre Th. 4
Založnik, ozir. prodajalec je voljen vrniti denar ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh dneh nazaj.

Knjig je malo več v zalogi.

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici — ulica Vetturini štev. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času
po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska

„GORICO“, „NAROD“ in „Primorski List“

„Gorica“

izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone

„Narod“

izhaja vsaki drugi petek ter velja celoletno 1 krono 60 vinarjev, polletno pa 80 vin. Kdor naroči 10 iztisov pod enim naslovom dobi 11. po vrhu.

„Primorski List“

izhaja vsak četrtek in stane celoletno 6 K polletno 3 K, za manj premožne celo leto 4 K.

„Narodna tiskarna“ ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju.

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.

„Ljubljanska kreditna banka“
v Ljubljani
Špitalske ulice št. 2.

Nakup in prodaja
vseh vrst rent, državnih papirjev, zastavnih
pisem, srečk, noveev, valut i. t. d. po naj-
kulantnejših pogojih.

Posojila na vrednostne papirje proti
nizkim obrestim.
Zavarovanje proti kurzni izgubi.
Promese k vsem zrebanjem.

Sprejemanje denarnih vlog
na vložne knjižice, na tekoči račun in na
girokonte s 4 1/2% obrestovanjem od dne vloge
do dne vzdiga.
Eskompt menjic najkulantneje. — Borzna naročila.